

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De
Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis,
Commentariorum Libri LVIII**

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Ganea.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

partes tuentur, multa etiam in eo animantium genere deprehendunt, quæ mentis aliqua vestigia præ se ferant, sed propter habitationis dissidentiam, ea hominibus minus cognita: terrestria siquidem & æria domi propemodum, & in nostro fere omnia municipio contemplamur, quare multa facilius incuit explorare, Ægyptiis vero ea minus innotuisse quam aliis, qui nullum cum piscibus commercium habere voluerint. Nam, ut reliqua huiusmodi multa dissimulem, in Eloro Siciliae Fluvio, qui urbem Eloram à se ita nuncupatam præterfluit, cicurum genus piscium fuisse tradit Apollodorus inclamati enim accedebant, & cibum è porrigenis manu placidissime capiebant. Citat Stephanus Chronicon primum ubi hæc ab Apollodoro memoriæ demandata fuerint. At veterum parsimonia nunquam satis laudari potest: nam apud Homerum non Græcos solum, quo tempore circa Hellepontum militabant, piscibus abstinuisse comperias: sed & Phæacas, Horatii etiam nostri testimonio helleones procosq; ipsos Penelopes sola ganea nobiles, quamvis insulares essent, marinum obsonium nullum appetuisse. Ulyssis vero socios videas non nisi extrema necessitate coactos expiscari: quippe commatu omni absumpto, ne Solis boves attingerent, non obsonii causa, sed ut famis ferociam, quæ ob ingentem importunitatem Maleuada dicitur à Poetis, aliquo pabulo mitigarent. Videas apud Satyriscos piscium esculenta, utpote quæ tantum ad luxum & ingluviem spectent, sæpius improbari. Neque lautiora aliter Romanis, ubi se deliciis dedere ceperunt, convivia fuere, quam opipare piscibus instructa, eo, inquam, tempore, quo illi omni turpitudinis genere lascivire licentius sibi permittebant, pristina prorsus abolita disciplina, quod Satyricus Poëta carpit:

*Sic Plinius
genem pis-
cium in pisci-
nis Cesaris
ad nomen
venire ait,
lib. 11. c. 70.*

*Et metus &
Maleuada
fames, &
Turpi ege-
stas lib. 6.
Æneid.*

*Aqua ita defecit nostrum mare, dum gula sevit Proxima, nec patitur Tyrrenum crescere piscem,
Retibus assiduis penitus scrutante, macello Instruit ergo focum provincia.*

Ne vero quæ Seneca in Romanorum luxuriam libro Quæstionum tertio refert, hic stomachosius repetam, Catonem merito admirari solitum accepimus, quomodo civitas salva esse posset, in qua piscis pluris quam Bos vendaretur, quod in hac quoque temporum miseria passim fieri, manifestum est.

GANEA. CAP. XII.

Neque quidem satis fuit piscibus in escarum principatum admitti, verum eo improbitatis & pecculantia processere, ut soli sibi Obsonii nomen usurparint: nam veteres ὀψοφάγος, hoc est, obsonatores, ut Latini vocabulum à Græcis mutuati dixerunt, eos appellabant, qui pisces undecumque conquisitos studiosius compararent. Demosthenem ajunt cum Philocratem cupidariæ impudicitiaq; criminaretur, eum ex auro proditorio & scorta & pisces commercianum accusasse. Quinetiam pro Ctesiphonte, cum quidam in comitiis esse jam comedendi horam clamaret, Nullo, inquit, pacto bone vir, nos bonis pisciculos reddes: quasi lurcones & ganeones ex uno piscis esu notare vellet. Antagoram Poetam Antigonus Rex increpuit merito, cum eum deprehendisset in Congro pisce condiendo diligentius intentum, quamvis ipse regis curiositatem converso cavillo illuserit non iniace: Antigonus enim dixerat, Putasne, Antagoni, Homerum eum illa scriberet, in Congro condiendo quam occupatum fuisse? cui Antagoras, Putasne, Antigone, Agamemnonem cum illa faceret, quo qui modo Congrum condiret solisitum fuisse? Piscem igitur pro ganea poni non ignarus Horatius, cum Iccium ad frugalitatem hortaretur, eumq; commendaret quod tali esset animo præditus, ut neque rerum opulentia moveretur, neq; vilioris cibi frugalitatem aspernaretur: quippe qui in medio positocum abstemius herbis viveret, his tamen ita contentus esset, ita sibi rerum omnium opulentiam redumdare putaret, ac si eum liquidus fortunæ rivus inauraret, id mox adjungit:

*Antigoni &
Antagora
aita mu-
ta.*

*Epist. lib. 1.
11. epist.*

Verum seu pisces, seu porrum & cape trucidas:
hoc est, sive lautiore victu, seu parco delectaris: per pisces delicatioris, uti dictum, epulas per porrum & cape, frugalitatem intelligens. Omnis enim caro, inquit Heraclitus, corpus est, vel corporis pars: maritumorum vero vis tanquam anima compacta, gratiam & voluptatem illis comparavit. Sane Plato, qui nihil ex Ægyptiorum opinione in mari nasci Jove dignum dixit, marina ipse corpora Diis amicissima arbitratus est: quare nonnulli asserunt Ægyptios sacerdotes non alia ratione maritimis abstinuisse, nisi ut pie calteque viverent: veriti forsan, qui delicias omnes averfarentur, ne piscis & cibus esset

A effet simul & condimentum. Beatos enim illos tantum iudicabant, qui simplicem ac necessarium cibum delicias quibuscumque; præferrebant, quod & saluberrimum esse Plinius attestat. Diodorus tamē primum ex radicibus, secundum ex pisce cibum apud Aegyptios fuisse contendit. Cæterum nos de sacerdotibus, non de profanis loquimur: nam & Horus ipse author Aegyptius, alios omnes dicit pisce vesci solitos. Neque nescimus ex lacu à Myride fossa tantam fuisse piscium capturam, ut argenti talentum singulis diebus vesticis nomine Reginz perfolveretur. Aliarum vere gentium sacerdotes non modo piscem non abhorrerunt, sed & loca quædam Diis sacra esse commenti sunt, ut Solis ipsi pisces inde capere liceret: cuiusmodi erant Rhiti in Attica regione iuxta Eleusinorum sine alyei quidem ipsi tantum fluminum, cum aqua omnis, quæ illic flueret ac resueret, marina esset: quæ loca Cæteri ac Proserpinæ sacra dicitabant ac perinde solis sacerdotibus debere. Quinetiam ætate nostra, fluminum stagnorum, lacuumque plurimorum expiscationes sacerdotum tantum ditioni addictæ sunt. Quoniam vero plerisque locis mordet Erasmus Christianismi mores super esu piscium & jejuniis, dum modo ita dicit: *Cum olim præcipuus gurgitum luxus fuerit in piscibus, mirum est hodie religionis causa*

B vulgus piscibus vesci. Alibi: *Olim vestri piscibus pro deliciis habeatur, & infami vocabulo dicebantur* *Opso* in colloqui. *phagi, nunc eaves magna est sanctimonia.* Alibi his mordaciora comminiscitur, quasi velit ostendere, ad actos nos esse legibus, ut jejuniis tempore piscibus vesci compellamur. Respondemus ad hæc, ex sanctissimorum Patrum sententiis, pisces non ex edicto nobis oggeri, sunt enim multa & fragum & olerum genera, quibus nutrirî valeamus: neque, ut per argutos falsosque, jocos ritum perstringit, ad sanctimoniam ullius cuiuspiam opinione spectare, sed cum Christiano homini tum semper, tum in jejuniis maxime lascivix omnis abstinentia proponatur, cibi que in primis effluentia, luxusque corrigatur, pisces tamen ac jejuniis consolationem indultos esse, qui quidem delectare aliquantulum, saginare vero, aut obesum corpus reddere minime possint: nullius enim, ut sæpe diximus, aut parvi sunt nutrimenti, ideoque cibis est corporibus, quod non Platonica tantum, sed nostra etiam sibi Philosophia deponit, debilitatis idoneus. Sed Gregorium ipsum audiamus. Epistola ejus est ad Augustinum Britanniarum præfulem, in qua quantum ad jejunia pertinet, piscium esum ait ita homini Christiano indultum esse, ut hoc ei infirmitatis solatium, non luxuriæ pariat incendium: monetque in super, ut qui carnibus sibi abstinentiam constituere, sumptuosiora marinarum belluarum convivia instruere haudquam velint. *Decret. dist. 4. c. denig. c. 5. post pauca.* Atqui ganeam ex pisce non ea tantum causa significari dicendum, quod avidius à lurconibus expetatur, quam quod ipse quoque piscis natura vorax est, quam quidem Virgilius notat, Ciri, propterea quod Thetis Scyllam Nisi ejus opem implorantem in piscem vertere noluerit, verita scilicet, ne actutum ab aliis piscibus devoraretur:

Nam miseris mutavit virginis artus *Infidosque inter teneram committere pisces*
Caruleo pollens conjux Neptunia regno: *Non statuit, nimium est avidum pecus Amphitrites.*
Sed tamen externam squamis vestire puellam.

Non ignorandum vero pisces eruditioribus animas esse, quod ex puriore quodam consentimento neque multum concretos aliorum moreretur, primique animatorum à Deo creati, ut observat Philo quodammodo animalia, & non animalia, vel ut ita dicam, mobilia inanimata, quibus ad solam corporis incoluitatem Deus animalem spiritum affarit: veluti sal carnibus ne putrescant adhiberi solet. Apud Festum Pompejum legas genus pisciculorum majorum pro animis humanis Vulcani dari solitum, quotannisque piscatorios ludos trans Tyberim in ara Vulcani mense Junio celebratos. In quo illud animadvertendum, vulgatos Festi codices in damno esse, cum in antiquo manuscripto legerim, quod id genus pisciculorum vivorum datur ei Deo pro animis humanis, non autem genus pisciculorum majorum: nam si majores, quomodo pisciculi? Est & alterum eodem loco mendum, quod scriptum est eos ludos fieri solere à pop. Rom. cum vetus codex habeat, à prætorè Rom.

INNOCENTIA. CAP. XIII.

Neque desunt, qui piscem innocentia hieroglyphicum esse contendunt, cum omnino sint innocui, neque elementum suum ad insidias aliis inferendas transgrediantur: eoque factare dicunt Pythagoræ præceptum, qui abstinentiam esse piscibus edicto caverit, ne persequerentur, insontes.